

Dziesięciolecie traktatu wersalskiego.

1919 — 28 czerwca — 1929.

Traktat wersalski, podpisany dnia 28 czerwca 1919 r., jest aktem międzynarodowym, przywracającym Polsce jej niepodległość państwową i określającym zachodnie granice naszego państwa. Aby rezultat ten mógł być osiągnięty, aby cały prawie zabór pruski mógł być zpowrotem oddany pod zwierzchnictwo państwa polskiego, dwa istotne warunki były do spełnienia. Po pierwsze musiały być Niemcy pobite na głowę przez państwa z niemi wojujące, gdyż tylko zwyciężonych można było zmusić do oddania zrabowanych w XVIII wieku ziem polskich. Po drugie Polska musiała podczas wojny światowej wystąpić orężnie przeciwko Niemcom, gdyż to stawiało ją w rzędzie państw sprzymierzonych i dawało jej tytuł i prawo do uczestniczenia w korzyściach zwycięstwa.

Jeśli do spełnienia pierwszego warunku, tj. do pokonania Niemiec, Polska, pozbawiona własnego państwa i gotowej armji, tylko w słabej stosunkowo mierze przyczynić się mogła, to wykonanie drugiego warunku, choć niewątpliwie trudnego, nie wykraczało poza jej możliwości. Komitet Narodowy Polski w Paryżu, który oświadczył się stanowczo po stronie koalicji antyniemieckiej, możliwość tę zrealizował. Wprawdzie na wschodzie próby stworzenia wielkiej armji polskiej w chwili rozpadania się frontu rosyjskiego zostały fatalnie zmarnowane ale i tam nad Dnieprem, w bitwie Kaniowskiej korpus polski stoczył krwawą walkę z Niemcami. Na zachodzie, we Francji, Komitet Narodowy stworzył armję polską, dobrze wyćwiczoną i okrytą, która miała szczęście pod własnymi sztandarami u boku wojsk sprzymierzonych potykać się ze wspólnym wrogiem i przelewać krew za Ojczy-

znę. Dzięki tej armji Polska stała się wejenną sojuszniczką mocarstw sprzymierzonych, a Komitet Narodowy Polski, uznany za oficjalne przedstawicielstwo Polski, uzyskał prawo do uczestnictwa w obradach kongresu pokojowego i do podpisania warunków pokoju z Niemcami i ich sojusznikami.

Z różnych umów międzynarodowych, które się złożyły na powstanie państwa polskiego w dzisiejszych jego granicach za najważniejszą uznać musimy traktat wersalski. Nietylko dlatego, że był on pierwszym z kolei i że przywracał nam niepodległość państwową. Jakaś niepodległa Polska mogła była powstać nawet w razie wygranej Niemiec, a w każdym razie przy niezdecydowanym wyniku wojny. Przecież wszechniemiecki plan urzędzenia świata po uzyskaniu zwycięstwa w wywołanej wojnie przewidywał utworzenie nibyto niezawisłej Polski, związanej unjami celnymi i wojskowymi sojuszami z imperjum niemieckiem.

Naturalnie do takiej Polski nie miały wchodzić ziemie zaboru pruskiego, a i ten zabór powiększyć się miał przez wcielenie do Prus znacznej części b. Królestwa Polskiego. Istotne znaczenie traktatu wersalskiego dla nas leży w tem, że Polskę odebrawszy, choć nie w pełnym składzie Wielkopolskę, G. Śląsk i Pomorze z własnem wybrzeżem morskiem, uzyskała podstawę do stworzenia wielkiego i naprawdę niepodległego państwa. Bez tych zachodnich starych ziem piastowskich, bez oparcia się o Bałtyk, bez posiadania całego biegu Wisły aż do jej ujścia, Polska nie jest w stanie się ostać ani dojść do należytego jej mocarstwowego stanowiska. To też traktat wersalski jest prawnym fundamentem nasze-